

Zasedání Odborné skupiny VVZPO pro regionální rozvoj

Datum: 15.11.2018

Poradu řídil: Jiří Vencel (NRZP ČR)

Přítomni: Petra Fünfkirchlerová (KÚ Ústeckého kraje), Pavel Hříbek (NRZP ČR), Václav Krása (NRZP ČR), Petra Nováková (ÚV), Tomáš Portych (ČUN, přepisovatel), Šárka Prokopiusová (SNN ČR), Pavel Ptáčník (ÚV), Radek Schindler (Magistrát Hl. m. Prahy), Markéta Skalská (ÚV), Eva Šišková (KÚ Jihočeského kraje), Jakub Šlajs (KÚ Středočeského kraje), Erika Volavková (KÚ Kraje Vysočina), Zuzana Zapletalová (KÚ Královehradeckého kraje),

Program jednání:

1. Aktuální stav krajských plánů vyrovnávání příležitostí pro občany se zdravotním postižením;
2. Stav přípravy výběrových řízení na dopravce v železniční dopravě v závazku veřejné služby;
3. Projekt Euroklíč;
4. Sociální služby pro lidi s poruchami autistického spektra;
5. Aktivity kraje ve prospěch lidí se sluchovým postižením;
6. Různé.

1. Aktuální stav krajských plánů vyrovnávání příležitostí pro občany se zdravotním postižením

Zástupci krajů stručně shrnuli aktuální stav v oblasti krajských plánů vyrovnávání příležitostí pro občany se zdravotním postižením (dále jen „KPVP“).

Hl. m. Praha: Monitorování KPVP neprobíhá, není určen či ustanoven zastřešující orgán, který by monitorování prováděl. Neznamená to však, že by se úkoly nerealizovaly. Se zvolením nové politické reprezentace se snad situace zlepší.

Ústecký kraj: Platnost KPVP byla prodloužena do roku 2020. Úkoly se průběžně realizují. Nedávno probíhalo předávání Euroklíčů. Reportáže týkající se činnosti kraje jsou překládány do českého znakového jazyka. Poradní orgán hejtmána pro tuto cílovou skupinu funguje.

Královehradecký kraj: Byl vypracován nový KPVP s platností do roku 2020. Komise pro občany se zdravotním postižením průběžně monitoruje jeho plnění a iniciuje zapracování aktuálních podnětů.

Jihočeský kraj: KPVP je platný na roky 2018 až 2021. Každý rok probíhá vyhodnocování plnění KPVP. Každé čtvrtletí se schází pracovní skupina pro tuto oblast a připomínky se zapracovávají do akčního plánu.

Kraj Vysočina: Aktuální KPVP je platný do konce roku 2019, příští rok se bude proto upravovat. Kraj poskytl Národní radě osob se zdravotním postižením ČR (dále jen „NRPZ“) dotaci na zajištění naplňování aktivit a jejich monitoring v rámci realizace KPVP. Zástupce NRZP je

členem Komise sociální a pro oblast protidrogové politiky rady kraje. V tomto kraji se jedná o první plán, je proto třeba nasbírat zkušenosti s realizací.

Středočeský kraj: Uskutečnilo se jednání NRZP s hejtmankou v této věci, KPVP však stále není vypracován. Plán by měl být nadodborový, není vhodné, aby byl vypracován sociálním odborem. Před několika lety byl vypracován KPVP, který ale nebyl monitorován. Od té doby Středočeský kraj KPVP nemá.

Jiří Vencel dále shrnul stav v krajích, které nebyly na jednání zastoupeny. Jihomoravský KPVP skončil v roce 2016, od té doby není vypracován nový. V ostatních krajích KPVP jsou, monitorování probíhá na různé úrovni. V Plzeňském kraji probíhá monitorování poctivě, začalo se již i pracovat na přípravě nového KPVP.

Závěr: Monitorování KPVP má pozitivní efekt na plnění úkolů obsažených v KPVP. Během průběžného vyhodnocování se dá přistoupit i ke korekcím navržených úkolů.

2. Stav přípravy výběrových řízení na dopravce v železniční dopravě v závazku veřejné služby

Jiří Vencel uvedl, že výběrová řízení určí dopravce v krajích na mnoho let dopředu, je proto třeba je provést tak, aby se nezapomnělo na cestující se zdravotním postižením. Je třeba přinejmenším zachovat stávající kvalitu služeb. Až budou výběrová řízení uzavřena, lze jen těžko doplňovat požadavky na bezbariérovou dopravu.

Václav Krása dále doplnil, že NRZP oslovila všechny krajské radní pro dopravu. Ve všech krajích se připravují nebo jsou již dokončena výběrová řízení. Liberalizaci dopravy si řada lidí spojuje se zkvalitněním dopravy. Toto zkvalitnění by se mělo týkat i přístupnosti dopravy. V současné době ale není celostátně jasná metodika týkající se např. tarifů, jízdenek, cestování mezi kraji. Tyto standardy by mělo upravit Ministerstvo dopravy. Ministerstvo dopravy vydalo [Metodickou pomůcku pro zajištění veřejných služeb v přepravě cestujících přístupných pro osoby s omezenou schopností pohybu a orientace](#). Příští týden proběhne setkání NRZP s dopravní komisí Asociace krajů ČR, kde bude toto téma také řešeno.

Pavel Ptáčník sdělil, že toto téma bylo řešeno i na jednání Vládního výboru pro zdravotně postižené občany (dále jen „VVZPO“). Usnesením bylo uloženo oslovit kraje, aby podaly informace o harmonogramu vypsání a realizaci výběrových řízení na dopravce osob po železnici jako veřejné služby a o způsobu zapracování standardů přepravy osob s omezenou schopností pohybu a orientace do zadávacích řízení. Na dalším jednání se VVZPO k tomuto tématu vrátí. S vedením ČD se dlouhodobě dobře spolupracuje, jsou nastaveny určité standardy nad rámec legislativy. Poskytování těchto standardů je třeba zajistit i u nových dopravců.

Jiří Vencel uvedl, že mezi výhody současného dopravce – ČD patří například existence rezervačního systému na přepravu lidí na vozíku nebo možnost lidí se zrakovým postižením zakoupit si jízdenku až ve vlaku bez jakékoli přírážky. Pokud takovéto služby nebudou poskytovány, zhorší se situace lidí se zdravotním postižením.

Šárka Prokopiusová doplnila, že pokud nebudou ve stanicích dostupné vizuální informace o změnách spojů, nastává problém při nakoupení jízdenky pro neslyšící cestující s ohledem na komunikační bariéru.

Pavel Hříbek shrnul situaci v jednotlivých krajích, jejichž zástupci byli přítomni. V Hl. m. Praha je obecně situace dobrá, problém se objevil u společnosti Arriva, která nasadila bariérové vozy. V Ústeckém kraji se v prosinci uskutečnila konference se zástupci dopravců, zásadní věcí je vyřešit návaznosti spojů. V Královehradeckém kraji nejsou žádné problémy. V Jihočeském kraji NRZP uskutečnila inspekční cestu s dopravcem GW Train Regio, se zpřístupněním dopravy vozíčkářům není problém, o přepravě cestujících se sluchovým a zrakovým postižením neměl dopravce informace, vozy pro ně nejsou upraveny. Kraj Vysočina zatím nedokončil výběrové řízení. Ve Středočeském kraji je situace dobrá.

Václav Krása shrnul, že někteří dopravci nechtějí zajistit přístupnou dopravu. Často nakupují staré vozy ze zahraničí a pouze je zrenovují bez úprav zajišťujících přístupnost, což není porušením legislativy, ale není to dobrá praxe, je třeba zajistit přístupnost dopravy.

Závěr: Zajištění přístupné železniční dopravy je velmi důležitým tématem, NRZP i VVZPO se mu budou dále věnovat.

3. Projekt Euroklíč

Informaci k tomuto bodu podal Pavel Hříbek. Projekt Euroklíč od roku 2007 realizuje NRZP. Eurozámkem je možné osadit bezbariérová sociální zařízení a plošiny. V případě plošin se však někdy objevují problémy, např. Česká pošta chtěla všechny plošiny na svých pobočkách osadit Eurozámkem, bezpečnostní technici ale vyžadovali, že musí být při používání plošiny zajištěn doprovod. Další možností využití Eurozámků je závora či zábrana u vyhrazeného parkovacího místa. Objekty v majetku státu, krajů a obcí se financují z dotace MMR. MMR však podmiňuje poskytnutí dotace spoluúčastí krajů. NRZP zanáší údaje o místech osazených Eurozámkem do databáze, která je přístupná v mobilní aplikaci.

Euroklíče se vydávají na základě vyplnění evidenční karty a splnění podmínek pro jejich vydání. Zadává se ale citlivý osobní údaj – zdravotní stav. NRZP a města proto uzavírají smlouvu o uchování osobních údajů.

Nedávno se objevily informace, že místo klíčů by se začaly používat karty. V případě výpadku proudu ale není jejich používání dořešeno, obzvláště u starších plošin. V rámci liberalizace dopravy bude řada nádraží bezobslužných, proto bude řada věcí osazena Eurozámkem. V současné době bylo na území ČR instalováno téměř 1.400 Eurozámků.

4. Sociální služby pro lidi s poruchami autistického spektra

Tento bod představila Petra Nováková. Sekretariát VVZPO sumarizoval požadavky a úkoly, které je třeba učinit pro zlepšení dostupnosti sociálních služeb pro osoby s poruchami autistického spektra (dále jen „PAS“) a jejich rodiny. Soubor úkolů byl vytvořen zejména z podkladů členů Odborné skupiny pro koncepční řešení problematiky života osob s PAS, veřejné ochránkyně práv a spolku Naděje pro děti úplňku. Seznam opatření byl rozdělen na ty, které by mělo učinit MPSV, a ty, které by měly v rámci své samostatné působnosti realizovat kraje. Sekretariát VVZPO si je vědom toho, že kraje se oblasti sociálních služeb věnují v rámci samostatné působnosti. Materiál je proto předkládán k diskusi.

Pavel Ptáčník doplnil, že řada věcí musí být řešena legislativní cestou v rámci novely zákona o sociálních službách. Předložení této novely se ale stále odkládá, nově je termín 31.12.2019.

Václav Krása uvedl, že je tato cílová skupina velmi specifická a náročnost péče je často mimořádná. Bude potřeba provést legislativní úpravu, která zajistí těmto lidem speciální sociální

služby. Je třeba vyřešit tento problém urgentně, protože rodiny péči nezvládají. Velká pobytová zařízení se o tyto lidi starat nemohou, protože tito klienti často narušují chod celého zařízení.

Jakub Šlajs sdělil, že Středočeský kraj byl přímo dotčen rozhodnutím Ústavního soudu České republiky. V dubnu 2018 byl pobytovým zařízením zaslán dotazník, v rámci kterého bylo zjištěno, že problémové chování řeší 70 až 80 % sociálních služeb. Chování náročné na péči se objevuje i u lidí s jinou diagnózou, např. demencí. V rámci dalšího průzkumu bylo zjištěno, že je ve Středočeském kraji 188 klientů s chováním náročným na péči. Středočeský kraj plánuje finančně podpořit lůžka pro klienty s chováním náročným na péči. Koeficient na tyto lůžka bude navýšen na 0,35, což vychází ze zjištění veřejné ochránkyně práv ohledně finanční náročnosti těchto lůžek. Těchto lůžek se plánuje podpořit 86. Lidé s PAS jsou klienty i velkých zařízení, dotací se řeší to, aby klient měl zvláštní péči a nedocházelo ke konfliktům.

Erika Volavková uvedla, že v Kraji Vysočina působí specializovaná zařízení pro osoby s PAS s agresivními a/nebo autoagresivními projevy nebo poruchami v chování: domov se zvláštním režimem s šesti lůžky, další domov se zvláštním režimem se 12 lůžky, chráněné bydlení se 6 lůžky a dále 2 denní stacionáře, odborné sociální poradenství a sociální rehabilitace specializované na osoby s PAS. Kraj připravuje realizaci projektu na zpracování metodiky, jak pečovat o klienty s PAS. Problémem je, že řada rodin nemá žádné zkušenosti se sociálními službami, chybí diagnostika a nejsou ucelená data o potřebě zajištění a dostupnosti specializovaných služeb pro osoby s PAS.

Petra Fünfkirchlerová sdělila, že rodiny nevyužívají sociální služby, nejsou proto informace o jejich počtu ani potřebách, což se promítá do problémů s plánováním sociálních služeb. Financování sociálních služeb není nakloněno podpoře služeb pro klienty s chováním náročným na péči. Kraj proto plánuje zvýhodnit sociální služby pro tuto cílovou skupinu koeficientem. Je však potřeba příspěvek od MPSV, jinak budou finanční prostředky chybět v jiné oblasti. Známým problémem obecně v sociálních službách, který se promítá i do služeb pro tuto cílovou skupinu, je problém nedostatečného personálního obsazení.

Dále se vedla diskuse k tomu, jakým způsobem řešit poskytování sociálních služeb obecně do budoucna. Nejvhodnější možností bude podporovat především terénní a ambulantní služby tak, aby lidé zůstali v domácím prostředí a na péči se podílela rodina do té doby, než se péče stane tak náročnou, že ji rodina nebude moci zajistit. S ohledem na finanční náročnost pobytových služeb musí tyto služby sloužit jen těm klientům, o které se nemá kdo postarat nebo je o ně péče tak náročná, že ji rodina nezvládá. Dle statistiky MPSV vzniklá každý rok cca 2.000 nových lůžek v pobytových zařízeních, na což jsou vynaloženy každý rok cca 3 mld. Kč. Tento stav je však do budoucna neudržitelný.

Petra Nováková zmínila možnosti statistického zjišťování. Dva úkoly na zjištění počtu lidí s PAS obsahuje i Podnět k řešení situace života osob s PAS a jejich rodin. Výchozím zdrojem dat měl být Národní zdravotnický informační systém, který čerpá údaje z Národního registru hrazených zdravotních služeb ze zdravotního pojištění. To se bohužel ukázalo jako problematické, protože diagnóza PAS je nedostatečně vykazovaná a data jsou proto nevyhovující.

Závěr: Je třeba se zaměřit na osvětu, aby kraje měly přehled o počtu lidí s PAS a jejich potřebách. Toto téma bude zařazeno na program příštího jednání, přičemž zástupce Středočeského kraje představí řešení v jejich kraji a zástupce Olomouckého kraje seznámí přítomné s provedením zjišťování počtu lidí s PAS v jejich kraji.

5. Aktivity kraje ve prospěch lidí se sluchovým postižením

Zuzana Zapletalová uvedla, že na Krajském úřadu Královehradeckého kraje není komunikace s lidmi se sluchovým postižením zajištěna systémově. Pokud se občan předem objedná na jednání, bude zajištěn tlumočnick. Klíčový pracovník, který by se tomuto tématu věnoval, ale není stanoven. Šárka Prokopiusová reagovala, že je zpřístupněno jednání zastupitelstva a komunikace s tímto úřadem probíhá dobře.

Petra Fünfkirchlerová sdělila, že Krajskému úřadu Ústeckého kraje nabídla služby online přepisu firma Transkript online s.r.o. S ohledem na finanční náročnost této služby však nebyla nabídka využita.

Radek Schindler uvedl, že v rámci úřadu HI. m. Prahy je k dispozici portfolio školení, které obsahuje i školení o problematice lidí se zdravotním postižením, přičemž je zmiňována i skupina lidí se sluchovým postižením.

Eva Šišková uvedla, že na Krajském úřadu Jihočeského kraje jsou k dispozici tablety s online tlumočením. Klienti tuto službu zatím nevyužili, spíše se dostaví s tlumočnickem.

Václav Krása reagoval, že bylo by potřeba podpořit online přepis na celostátní úrovni.

Šárka Prokopiusová shrnula, že možné využít několika druhů služeb: tlumočení do českého znakového jazyka online nebo za přítomnosti tlumočnicka a simultánní přepis (rovněž možné online či díky přítomnosti přepisovatele). Online tlumočení zajišťuje Tichý svět a Tiché spojení. Tiché spojení je komerční firma, která nabízí online tlumočení i přepis především institucím. Tichý svět nabízí registrované sociální služby klientům. Tlumočení prostřednictvím přítomnosti tlumočnicka nabízí Svaz neslyšících a nedoslýchavých osob v ČR. Simultánní přepis poskytuje Česká unie neslyšících. Největším problémem je nedostatek tlumočnicků. Často se stává, že se např. v nemocnici, kde je k dispozici služba online tlumočení či přepis, nemůže najít tablet, prostřednictvím kterého má být služba zajištěna. Problém se zajištěním financování tlumočnických služeb se objevil v Jihomoravském kraji. Kvůli administrativní chybě ze strany Svazu neslyšících a nedoslýchavých osob v ČR došlo k velkému snížení dotace na tlumočnické služby. S krajem se nedaří jednat o vyřešení této situace. HI. m. Praha zavedlo od loňského podzimu překlad části záznamu ze zastupitelstva do českého znakového jazyka.

Závěr: S kraji, jejichž zástupci byli na jednání přístupni, probíhá komunikace dobře.

Odkazy na poskytovatele tlumočení či simultánního přepisu:

[Centrum zprostředkování tlumočnicků pro neslyšící](#)

[Svaz neslyšících a nedoslýchavých osob v ČR](#) – pobočky poskytují služby přímo v regionech

Česká unie neslyšících – [přepis](#), [tlumočení](#)

[Tichý svět](#)

[Tiché spojení](#)

[Transkript](#)

6. Různé

Pavel Ptáčník otevřel téma zajištění doprovodu pečující osoby ve zdravotnickém zařízení při hospitalizaci osoby se zdravotním postižením, a to z podnětu jednoho z členů skupiny. Současná situace je taková, že tomuto doprovodu není řada zdravotnických zařízení nakloněna a legislativně tento problém není dostatečně řešen. Národní plán podpory rovných příležitostí pro osoby se zdravotním postižením obsahuje opatření, jehož cílem je tento problém vyřešit: 11.1

Legislativně ošetřit právo osoby závislé na péči jiné osoby, aby pečující osoba mohla poskytovat péči při pobytu klienta ve zdravotnickém zařízení, pokud to bude vyžadovat. Gestorem je Ministerstvo zdravotnictví. Zástupci ministerstva přislíbili, že bude na toto téma vypracován metodický pokyn. Při novele dotčeného zákona pak bude toto téma i legislativně ošetřeno.

Václav Krása doplnil, že NRZP prosazuje již dlouho, aby byl doprovod pečující osoby vyřešen legislativní úpravou. Kraje, které jsou zřizovateli zdravotnických zařízení, by na základě metodiky vypracované MZ, měly upravit organizační řády nemocnic, aby pečující osoba mohla v určitém režimu vykonávat ve zdravotnickém zařízení základní úkony péče o člověka, o kterého pečuje. Tato pečující osoba má ohledně péče zkušenosti a má i zájem na tom, aby klientovi bylo co nejlépe. Jednalo by se o činnosti spojené se stravováním, hygienou a případně i polohováním, pokud by tomu nebránil zdravotní stav pacienta. Nepočítá se s tím, že by pečující osoby v zařízení nocovaly. Toto opatření pomůže nemocnicím především s ohledem na časovou náročnost péče o takového pacienta. Je třeba i zmínit, že v případě dlouhodobějších hospitalizací se pozastavuje po dvou měsících příspěvek na péči a pečující osoba je tak bez finančních prostředků.

Dalším tématem projednávaným v rámci tohoto bodu bylo podávání léků dětem, žákům a studentům ve školách, které bylo na programu minulého zasedání Odborné skupiny. Pavel Ptáčník uvedl, že VVZPO se tomuto problému věnoval na svém minulém jednání. MZ a MŠMT bylo uloženo, aby bylo nalezeno co nejdříve řešení. Zástupci MZ budou referovat o nalezeném řešení na příštím zasedání VVZPO, členům a členkám Odborné skupiny bude podána informace o výsledku jednání.

Václav Krása doplnil, že tyto úkony nemohou být realizovány prostřednictvím služby homecare, protože zákon ukládá, že tato služba může být poskytována pouze v přirozeném prostředí občanů, což škola není.

Petra Nováková požádala členy a členky, aby veškeré podklady na jednání zasílali v přístupné formě, tj. ne naskenované dokumenty jako obrázek nebo dokumenty s vloženými tabulkami – obrázky. Programy odečítající obrazovku takové dokumenty nepřečtou, tj. jsou nepřístupné pro lidi se zrakovým hendikepem, kteří takové programy používají.

V Praze dne 15.11.2018

Zapsala: Petra Nováková
tajemnice VVZPO

Schválil: Jiří Vencel
předseda Odborné skupiny